

II 483.754

ПОЧАТКИ

ДО

УЛОЖЕНЯ НОМЕНКЛЯТУРИ И ТЕРМИНОЛОГИИ
ПРИРОДОПИСНОЇ, НАРОДНЄЇ.

VI.

Написав

ИВАН ВЕРХРАТСКИЙ.

——————

У ЛЬВОВІ.

З ПЕЧАТНІ ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА,

1879.

601

II

483.754

Подаю Шановним Читателям новий матеріал до номенклатури и термин тогій природописної, узбираний мною в ріжних Галичини и України сторонах, котрих не посіщав перед тим. И так екскурзіовав я р. 1876 в Гуцульщині, именно в околиці Жабёго и Дори — а р. 1878 в Закардоньській Русі именно в околиці Києва и Радомисля и в Ананьєвщині. В самому Києві посіщаючи Лавру Печерску стрів я богомольців, мужиків, з губернії Миньскої, котрих розпитав де-що про звірята ихніх сторон. Вісти подані тими Литваками занисував точно и тут дословно поміщаю. Мушу однакож запримітити, що Литваки наменені збивалися в виговорі дрібку на Києвску мову — може бути, що були из полудневих сторон Миньщини, де бесіда прокидає ся близша до Києвскої. Як би не було, я бесіду оттих литовских мужиків писав вірно так, як чув — и подав дословно их вираженя зовсім не уважаючи на неоднотайність граматичну. Тее однак не мішає: термини писані після вимови мужиків Миньскої губернії дадуть ся легко написати в южнорускім литературнім язичі пр. печурічка = печурічка, арёл = орёл и т. п.

Окрім згаданих місцевостій ділав я також слідження язикові в Стрийщині, коло Калуша (Красне), в Бродщині (Закомар, Підлисе), в Львівщині и инде.

Майже весь матеріал тут поданий єсть новий; кілька слів подаю тут в друге, именно такі, котрі рідко и малоуживані (розуміє ся, лише тогді, коли их учув єще и в иншій ніж передше поданій околиці). Подана такі матимуть вагу при будучім, спеціальнім розборі номенклатури и терминології природописної, народнєї и можуть навести на поміченя дуже цікаві

хоть и трудні до розтолкованя. Находим бо не раз такі самі або дуже подібні назви якого плоду природного в місцевостях значно від себе віддалених, тим часом коли на промежині — не раз обшарі дуже просторім — уживають ся назви зовсім одмінні.

И так пр. *Talpa europaea* зове ся в Жовківщині „Крут“; так називають те звіря також жителі губернії Миньскої! Плиску білу *Motacilla alba* зовуть в Бережанщині: „Сірватка“; тую назву стрів я також в Милошовичах коло Наварні під Львовом. На Буковині зовуть плиску чи пастушка „Чобанік“ — в Ананьєвщині також: „Чабан“, „Чабанік“ (в обоих сторонах народ южноруский стикає ся з Румунами!). Дітел *picus* — або як говорять в декотрих околицях Галичини и в многих України йтель (від яти, имати кор. им) — зове ся в Стрийщині коло Синевідека: „Клїйдеревко“ тоже и в Коломийщині (Серафинці). Борозняки т. є. лярви звичайного хруща (*Melolontha vulgaris*) зовуть в Виткові коло Делятина и коло Надвірні: „Салій“ „Саленік“ — в околиці Радомисла (Городище) на Полісію: „Сальнік“. Нашого звичайного слимака зовуть в Коломийщині, рівно як и в Киевщині: „Павлик“ и пр. пр.

Рівно трудно єсть одвітити на питанє, чому декотрі звірята або рослини мають такъ розличні и численні назви, тим часом инші скрізь по цілій южній Русі однако именують ся. Соловія зовуть скрізь соловієм, дрозда дроздом, коса косом, чижа чижем и т. п. Як богатою однакою єсть людова номенклатура малесенької птички *Troglodytes parvulus*! Більш сорока названий найшов я доселі межі людом на того чепуренького втиркуна, о котрім наш селянин сміючись каже, що „то не птах, от лишень зазнака“. Дуже численні назви дає наш люд також птицям: *Motacilla alba* и *Vanellus cristatus*. З гадів найчисленніші назви мають ропавка *Bufo* (більше тридцять назв) и веретільниця *Anguis fragilis* (двадцять кілька н.). О рибах загалом дасть ся сказати, що менші мають найбільше назв по околицям ріжних. Звірята єсущі мають більшою частю одностаїнні назви. З помежи комах найбільше многименні наш звичайний жук *Scarabaeus stercorarius* (звиш 40) и зазулька *Coccinella septempunctata* (звиш 20). Рослини управні, подібно як и домашні звірята, звичайно мають одностаїнні назви пр. пшениця, жито,

овес, капуста, цибуля. Виимку становить бульба *Solanum tuberosum*, котру — як до околиць — зовуть дуже одмінно (доселі узбирав я більше тридцяти людських назв). Не завжди мають назви у люду звірята або рослини по часті лучаючі ся. И так пр. *Cypselus arus* окрім не конче удатної назви: „Чорна Ластівка“ не має имени у Галицького люду; тим часом на Полісся (в околиці Радомисла) люд називає того пташка хорошими назвами: „Серпорізка“ „Сёрник“, а коло Каменця Подільського: „Серпокріл“ „Серпокрілик“ від косих, серповатих крил и витятого вилковато хвоста. *Anas acuta*, хоть и лучає ся в Галичині, не має тут назви; коло Києва же зовуть єї дуже удатно: „Шилохвостия“. — *Otis tetrah* має в Херсонщині окрім назви: „Стрепен“ також и прехороше прозване: „Перкоша“. — Замітно, що ропавка (*Bufo*, ропуха) має на Україні так мало назв, називають її там найчастійше: „жаба“ з придавкою: „земляна“ — тим часом в Галичині иноді що село, то и инша назва ропавці. — Де котрі назви суть дуже місцеві. И так пр. в Покровці, коло Ананьєва зовуть хрущика *Coccinella septempunctata* то „Татарка“ то „Чёр“ — обі ті назви рідкі! — звичайно же, так як в Галичині „Зазулька“. Справді тут вірно мож приложити пословицю: „що сторона, то новина“ — „що хатка, то инша гадка“ — а для слідителя язика дійсно: „що хатка, то инша понадка“.

Иноді тая самая назва переходить в устах люду многоракі зміни и одміни и так пр. як дуже змінєє ся назва 'Ивола (озн. *Oriolus galbula*) після околиць: 'Ива, 'Ева, 'Ивиль, 'Илова, 'Игова, 'Елень, Гівінь, Гівир, Ивула, 'Ивова, 'Евник, Гівило, 'Ивол, 'Ивила, Евола, Вольга, Филігон, Филюга, Филіга! Хоч на перший гляд тая неоднотайність форм може видатись безладом — так навіть и тая неоднотайність має свою ціну для физиолога - язикознавця — и загалом для слідителя говорів людських ріжних місцевостей. — Чи також и номенклатура ботанична у нашого люду єсть так ріжноцвітна, як номенклатура зоологична — я ще тепер рішити не можу. Здає ся однакож мені, судячи по знадобах, які у мене під рукою, що она о много однотайнійша (з малими лише виимками пр. *Paraver rhoeas* 20 назв).

При кінци терминології уміщаю назви овець, кіз, коров, волів, коней, які водять ся у южноруских ов-

чарей, козарей, скотарей и конюхів. Ті назви — хоть и не належать прямо до описової історії природної — суть однак из згляду язикового вельми важні, тим більше, що доселі на тую часть народної терминології (именно що до овец и кіз) мало або и зовсім не звернено уваги.

Яко додаток слідуєть: наслідования голосів звірячих бесідою людскою, повірки людові и пр.

Хоть и не всі назви тут подані пригодні для наукової терминології, та все годить ся пізнати, як називає наш люд богаті плоди природні рідного краю. Через тоє зробимо один крок дальше в познаваню нашого люду — а пізнане свого люду то великий и чесний обовязок кожного просвіщеного народолюбця. Тільки познавши своє рідне, своє питоменне добро зуміємо его полюбити и оцінити!

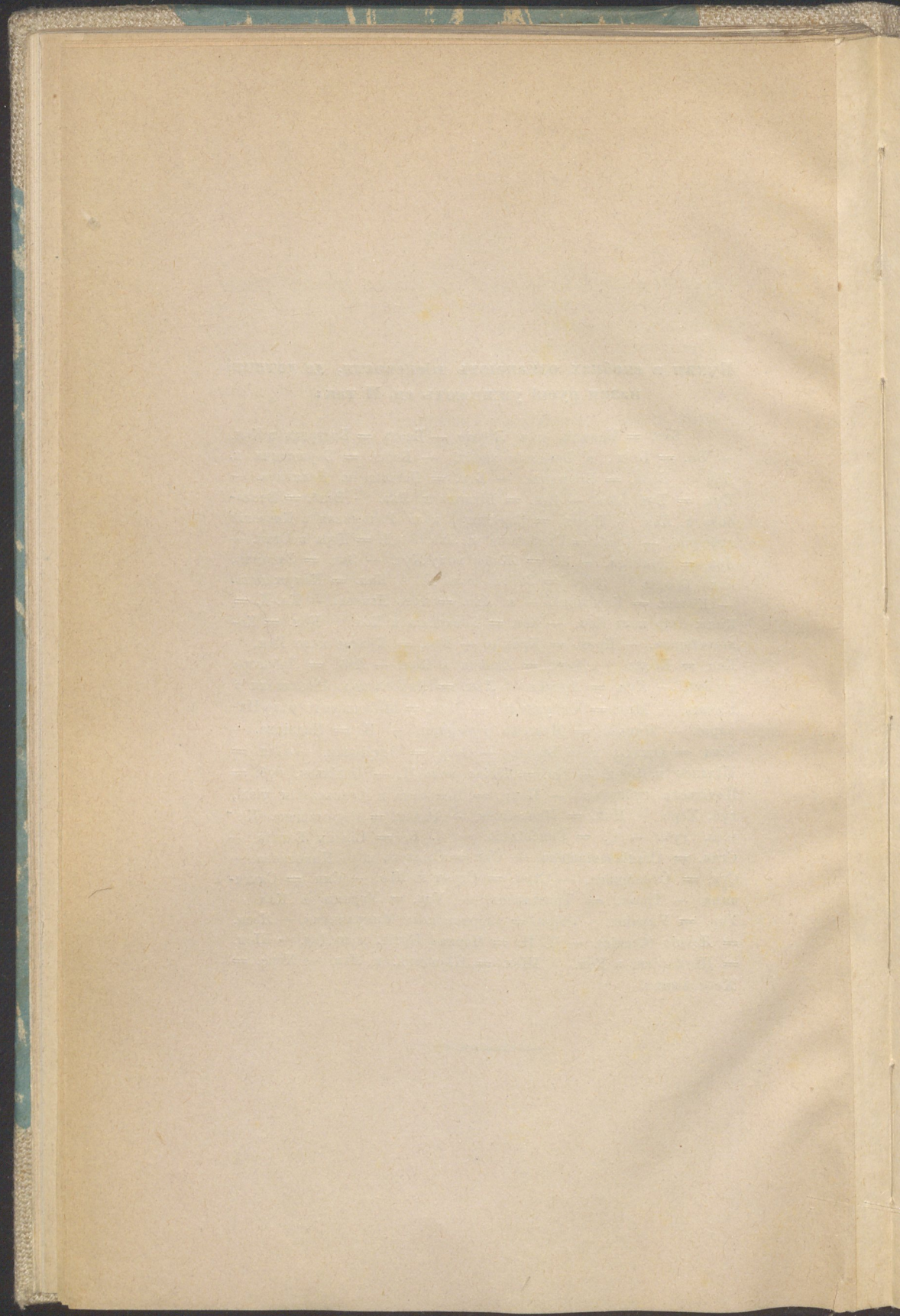
У Львові 7. Вересня 1878.

И. Верхратский.

**Букви в скобках означають місцевости, де дотичні
назви рускі уживають ся. И так:**

Бар. = Барилів коло Бродів. — Бистр. = Бистрець в Кол.
— Бл. = Бліх, в Бродскім повіті. — Борщ. = Борщевичи к.
Льв. — Брод. = Бродщина. — Бтк. = Битків к. Делятина. —
Бук. = Буковина. — Вдн. = Відники к. Льв. — Велб. = Висло-
боки к. Льв. — Город. = Городище, коло Радомисля в Киевскій
губернії. — Гриб. = Грибовичи к. Льв. — Д. = Дора в Стан. —
Дел. = Делятин. — Ж. = Жабь, коло Кут. — Зак. = Закомар,
коло Бродів. — Зарч. = Заріче коло Д. — Кал. = Кадужщина.
— Киевщ. = Киевщина. — к. Льв. = коло Львова. — Кн.-Д. =
Княж-Двір коло Кол. — Ков. = Ковалівка в Кол. — Кол. = Ко-
ломийщина. — Крех. = Крехів. — Кре. = Красне коло Кал.
Кес. = Косєів. — Ланч. = Ланчин в Кол. — Либ. = Либогора
в Самб. — Луч. = Лучани. — Лях. = Ляхова коло Радомисля в
Киевщ. — Мик. = Микуличин. — Мил. = Милошовичи коло На-
варі. — Миньск. = Миньска губернія. — Н. = Надвірна. —
Ожд. = Ожидів коло Бродів. — Остр. = Острівчик. — Пдл. =
Підлицє к. Брод. — Пн. = Пніве коло Н. — Подільск. губ. =
Подільска губернія. — Покр. = Покровка в Ананьєвскім уїзді,
губ. Хере. — Пчн. = Печеніжин. — Радом. = Радомищина (Ки-
євск. губ.) — С. = Синевідско. — С. Б. = Сілець Бенків. —
Стан. = Станіславівщина. — Стл. = Стільско коло Николаєва. —
Стр. = Стрийщина. — Стрч. = Страч к. Льв. — Сян. = Сяніч-
чина. — Трост. = Тростянець. — Угр. = Угринів в Кал. —
Укр. = Україна. — Євірн. = Євірник коло Микуличина. — Ясен.
= Ясенів (Єсенів). — Ч. П. = Чорний Потік, коло Дел. — Шеп.
= Шепарівці в Кол. — Шол. = Шоломня. к. Льв. — Хере. =
Херсонщина.

а) до номенклатури териологичної.

Cavia sobaya Pall. Meerschweinchen. Мурчак, Мірчак (Ж. держат в хатах.)

Cervus capreolus L. Reh (mas) Серн. Цап — (femina) Серна́. Серни́ця. Кізли́ця (Ж.) Серна́ маєт кізлічку и ца́чка. — (Кізли́ця також Серну́ля, молода серну́ля = Серну́лька.)

Cricetus frumentarius Pall. Hamster. Хоми́к (Бар.)

Dipus jaculus. Alagtaga, Springmaus. Земляний за́яць (коло Одесси.)

Equus asinus L. Esel. Сомар (угорско руск.) dem. Сомари́к. молодий осел=сомари́. plur. сомари́та. (Також часто сомари́та=сомари, подібно як кажуть „шкапята“ на старі коні; зрів. старосл. самарѣ opus; мад. szamár asinus.)

Erinaceus europaeus L. Igel. Яри́ч (Кре. „запраще но́ги и пісок під себе а потім протягне ся. Єт яри́ч сви́нський (зрів. нім. Schweinigel) и пєсі́й. Сви́нський ість ся; має са́ло, як годований вєприк“) Гиж. (Стр.) Єжук (Лях.)

Foetorius putorius L. Iltis. Хір (Ж.)

Lepus timidus L. Gemeiner Hase. Тру́сник. Хру́сник (Кол.)

Lepus suniculus L. Kaninchen Трусь. Труса́к (Кол. Стан.) Тру́сик (Город.) femina: Труся. Крі́лиця (Кол.)

Mus agrarius L. Brandmaus. Миш пільська́ (Шеп.) Миш руда́ (К. Льв.)

Mus decumanus Pall. Wanderratte. Паціо́к (Укр.)

Mus musculus L. Hausmaus. Миш сільська́ або руска́ (Шеп.) Миш хатна́ (Ж.)

Mus silvaticus L. Waldmaus. Миш лісова (К. Льв.)
Myoxus avellanarius L. Haselmaus. Лускоорі-
шок (Ков.)

Myoxus nitela Schreb. Grosse Haselmaus. (Чер-
тєц (Ж.) Черун (Ж.) Чертєжник (Ж.) Чертіж (Ж.)
Лушїж (Ж.) Лупей (Ж. „він ч'ре гаджуги тай оріхи
їсть; рідко ся злучет“.)

Myoxus glis L. Siebenschläfer. Пацкán (Пчн.)
Кашавок (Ж.) Кашавец (Д.) Лускооріх (Стр. „Луско-
горіхами“ „Лускогоріхами“ зовуть також *Corvus cary-
ocatactes* L.) Лускооріх (Стрч.)

Sciurus vulgaris L. Eichhörnchen. Цубірка (Крс.
Угр.) Кацабурка (Д.) Кацабірка (Шеп.) Коцобірка.
(Кн.-Д.) Вівериця (Трост.) Вівірка (Борщ. Стрч. Бл.
— чорна одміна, яка в околиці Бліха в Бродскім по-
віті лучає ся, зовуть: „Галка“.

Sorex vulgaris L. Waldspitzmaus. Мідянка (Остр.)
Spermophilus guttatus F. Geperlter Ziesel. Єврах
(Киевц.).

Sus scrofa L. Wildschwein, Eber. Дикун (Мик.)
Дікий кабан (Укр.) молодий дикий кабанчик = Вахлюк
Вахляк (Укр.)

Sus (scrofa domestica L.) Schwein. Острововна (ко-
ло Єблонці).

Talpa europaea L. Maulwurf. Крут (Миньск.).

Ursus arctos L. Brauner Bär. Медвідь бурий. Роз-
різняють: медведі кінські, товаричі и свїнські (Ланч.).

Vespertilio. Fledermaus. Леляк (Зак.) Лігуща миш.
(Крс.). Лєлик (Крс.). Гац (Борщ. зрив. польск. gasek).
Кажан (Бл.). Карганець (Радом.) Казанок (Подольск.
губ.).

б) до номенклатури орнитологичної.

Ascentor modularis Cuv. Neckenbraunelle. Бурін-
ник (Пн.) Бурінниця (Зарч. Бурінницями зовуть також
много з родів *Sylvia* (підкропивниця) а декуда *Troglodytes
parvulus*).

Alauda arborea Gm. Baumlerche. Dulllerche. Ве-
легурка (Рудня в Радом.).

Alauda arvensis L. Feldlerche. Джєворонок (Ж.).
Підборозня (Стр. plur. підборознята). Зайворонок (Киев.).
Жайворонка (Миньск.). Жайворошок (в Конотопщині).

Alauda cristata L. Haubenlerche. Підціцїрка (кодо

Комарна). Чукурділь. Чикирдей. Чуцудрій. Чуириндій (Кре. остатні дві назви нієго чубодрій, чуподрій, чу-приндир від „чуб“ Haube и др. дерти. — Чукурделями“ зовуть впрочім и *Al. arborea* від сліву терлі-лі-лій!) Чукурлій (Ланч.) Чорпітка (Ксе.) Ціцібенька (Рознів). Черніта. Чернітиха (Бук.) Кочубей. Кочубейка (Город.) Смітюха (Рад.) Посмітюха (Рад.) Чортіполох (Брацлавський уїзд).

Anas (mas.) Enterich. Селик (С. В. cf. ukr. селик).

Anas acuta L. Spiessente. Шилохвостиця (Киевц. „сья утка має хвіст як шило, а плоский ніс“). Дері-хвіст (Херс.).

Anas boschas L. Stockente. Крижанка (Зак. plur. крижанкі) Грех (Ж.) Крижна утка (Киевц.)

Anas ferina L. Tafelente, Rothhals. Красног-лова (Херс.).

Anas (Oedemia) fusca L. Sammetente. Вугла (Луч.)

Anas querquedula L. Schnärrente и Anas crecca L. Krickente. Черені (коіо Комарна plur. череніта) Чиря (Киевц. plur. чирята). Чирочка (К. Брод.) Чиріца (Миньск.).

Anthus. Pieper. Пікулік (Киевц.)

Anthus spinoletta L. (aquaticus Bechst.) Wasser-rieper. Полонінка (Д.)

Aquila albicilla L. Weisschwänziger Seeadler. Білас (коло Комарна).

Ardea cinerea L. Grauer Fischreiher. Цяпля (Минск.) Волюваха (Город.) Волювака (Город.) Волювак (Город.)

Ardea minuta L. Kleine Rohrdommel. Бугай (Рудня в Радом.)

Ardea stellaris L. Rohrdommel, Moorochse. Бугай водяній (Киевц.) Вольк (Миньск. воль + икь = волик, малий вил.)

*Astur palumbarius L. Hühnerhabicht. Еструб. (Ж.) Рабець (Чаниж. Бл. рабець нагабае птахи. — В Бродщині подібно як и декуда в Киевщині зовуть *A. palumbarius* „рабець“ = рябець, а *A. nisus* шуляк, шулік, шуліка, шульїка.) Шуляк голубячий (Киевц. руске „шуляк“ одвічає німецкому: „Stossvogel.“)*

Astur nisus L. Sperber. Підстрижник (Стр. він з під стріхи зловит воробця або и куретко) Шуляк (Брод.) Кórшак (Миньск.)

Bombucilla garrula L. Seidenschwanz. Краснокрилець (Брод. южноруск. красний = хороший, pulcher.)

Caprimulgus europaeus L. Ziegenmelker. Гого́тало (Стр.) Флѣкер (к. Льв. „кричит в ночи ав! ав! — хмари розганяє“⁴) Божий фірман (Велб.) Нічніця (Киевщ.) Дрімлюга́ (Киевщ.) Леляк (Киевщ.) Силі́оха (Конотопщ.) Дрімѣць (Херс.)

Charadrius. Regenpfeifer. Жура́вка (Стр. свище „жури́тся“ перед дощем.)

Cinclus aquaticus Bechst. Wasserschwätzer. Шу́рик (коло Белзці.)

Columba oenas L. Holztaube. Голуб лісовий (Гал.) Трѣпетень (коло Каменця Подільського.)

Columba palumbus L. Ringeltaube. При́пугень (Радом.) Вітюгень (Укр.) Голуб підласий. (Херс.) Крижівник (plur. крижівники в Брацлавскім уїзді.)

Columba turtur L. Turteltaube. Туркун (Радом.) Орлиця. Орличка (Радом. коло Каменця Подільського) Туру́тка. Ту́рка (Вузьня в Радом.)

Coracias garrula L. Blaurocke, Mandelkrähe. Підкішка (Стр.) Красіворон (Бл.) Сивора́кша (Киевщ.) Сивокра́к. Сивогра́к (Миньск.) Сиводрáкша (Лях.) Сиводрáка (Каменець Подільск.) Клі́бчи́ця або Сивора́кша (Вузьня в Радом.)

Corvus caryocatactes L. Nusshäher. Кедру́ше (Дел.) Матія́шок (Дел. ієть насіне кедрі (pinus sembra).)

Corvus corax L. Kolkrahe, Rabe. Кракун. (Угр. Кал.) Крумкáч (Город.)

Corvus frugilegus L. Saatkrähe. Га́йвор (Киевщ.)

Corvus glandarius L. Eichelhäher. Джобя́ (Д.) Джобя́ка (Зарч.) Джеджора́ (Евірн.) Джобя́ (Евірн.) Зго́я (Ксс. Ж.)

Corvus monedula L. Dohle. Га́лка (Бистр.) Га́лиця або Ка́вка (Бл.) Га́лка (Киевщ.)

Crex pratensis Bechst. Wachtelkönig. Дерка́ч и Моско́вска зазу́ля (Зак. він кричить: дері! бері!) Дерча́к (Зарч.)

Cuculus canorus L. Kuckuck. Зезу́ля (коло Каменця Подільського.)

Cypselus apus L. Mauersegler, Thurmschwalbe. Чорна ластівка (к. Льв.) Серпорі́зка (Город.) Серпокри́л. Серпокри́лик (коло Каменця Подільського.) Сѣрши́к (Вузьня в Радом.) Ласту́на (старору́ск.)

Emberiza citrinella L. Goldammer. Сма́рови́з (Воля Добростаньска „Як він співає, тоді сма́руй віз — вже возом мож іхати!“⁴) Жовтору́з (Крех.) Жовту́шка (Пчн.)

Жовто́грудка (Ланч.) Жовто́бруха (Бл.) Цёпка (Києвщ.)
Жовто́бурка (Васильків коло Києва). Жовтобру́шка
(Миньск.)

Emberiza milliaris L. Gerstenammer. Поті́ок (Стр.)
Утробу́шка (Брод.) Подоро́жник (Києвщ.)

Emberiza (Plectrophanes) nivalis L. Schneeammer.
Снігору́з (Бук. так зовуть також и Fr. pyrghula.)

Falco subbuteo L. Baumfalke, Lerchenfalke. Кі́-
бець (Конотопщ.)

Fringilla cannabina L. Bluthänfling. Колопе́нник
(Крс. Ясен.) Красу́лька (к. Льв.) Мако́траєс (Стр.) Ма-
котру́є (Києвщ.) Сіме́нник (Стр.) Чо́вник (Пчн.) Ко-
но́плик (к. Льв.) Коно́плик (Миньск.) Коно́плинка (Го-
род в Радом.) Мако́дзёб (Херс.)

Fringilla carduelis L. Stieglitz, Distelfink. Бода́ш-
ник (к. Льв. в осени сідає по бодаках и їсть их насінок.)

Fringilla chloris L. Grünling. Дзвóник (Кол. Дзвон-
никами зовуть декуда також жайворонка *Alauda arborea*.)

Fringilla coccothraustes Temm. Kernbeisser. Ко-
ста́рь (Стр.) Грубодзю́б (СВ. м'яса вешні не їсть, лиш
кістку кусає.)

Fringilla coelebs L. Blutfink. Зя́блиця (Бук.) Зя́-
блик (к. Льв.) Пінька́вка (Брод.) Пінька́ло (Брод.) Бе-
рестя́нка (Радом. Берестя́ночка гніздо робить з бересту.
„Берест“ в Радом. означає березову кору.)

Fringilla domestica L. Haussperling. Церко́вник
(Крс. виводиться на даху церков, в дзінницях и пр.) Ба-
не́ник (Крс. буває в банях церков). Воробей́ (Миньск.)

Fringilla linaria L. Leinfink, Zwitscherling. Чве-
ре́ка (Стр.)

Fringilla montana L. Ringelsperling, Feldsperling.
Суха́рник (Крс.) Завито́к (Зак. plur. за́витки — по бо-
ках шиї білий, мов завитий). Воробец́ грі́вий (Пчн.)
Жі́тник (Києвщ.) Циганчу́к. Ці́ган (Стр.)

Fringilla pyrghula Gm. Gimpel. Сні́гір (Миньск.)

Fulica atra L. Schwarzes Wasserhuhn, Blässe. Ли-
сі́ця. Лисі́чка. Лису́ха (Херс.)

Gallinula porzana L. Punktirtes Rohrhuhn. Ку́-
рочка сіме́на́та (коло Комарна). Сіменатка.

Gecinus. Grünspecht. Кедла (Красне коло Дел.
зрівняй *Gégлик* = *picus* гл. Початки до ул. ном. II. 13.)
Джонва́ (Дел.) Жонва́ зелéна (Ж.)

Hirundo. Schwalbe. Ласточка. Ластичка. Ластіца.
(Миньск.)

Hirundo riparia L. Uferschwalbe. Бережник (Стр.)
Щурик (к. Брод. Херс.) Ямкур (Бл. plur. ямкурі; сидять в березі в ямках). Щур (Херс. Киевщ. в старосл. шгоѡрк). Печурічка (Миньск. „викопает собі у гарі в березі печеру аршинов два и там несет собі яйца.“)

Hirundo urbana L. Hausschwalbe. Мурівка (Шол.)
Мурик (Вдн.)

Larus. Möve. Морека ворона (Шол.)

Limosa. Pfuhschnepfe. Болотенік (к. Льв.) Поболотниця (к. Льв.) Підболотник (Шол.)

Loxia (curvirostra L.) Kreuzschnabel. Криводзѣб (Верхобуж.)

Lusciola phoenicurus Lath. Rothsterzchen. Пастушок червоноо́бстий (к. Льв.) Рудоо́бстик (к. Льв.) Чобик (Шол.)

Lusciola tithys Lath. Hausrothschwänzchen. Ковальчук (Зак.) Дрижіфіст (Ж.)

Lusciola suezica Lath. Blaukehlchen. Біломуха. Біломухка (к. Льв.)

Meleagris galloravo L. Puter, Truthahn. Гіндик (Брод. молоді: гиндинята). Трухан (Ж.)

Merops ariaster L. Bienenfresser. Юрок (Херс.) Шпак бжильний (Херс.) Хлюрок (Херс. юркотять або хлюрають хлюркі: хлюр-хлюр! хлюр-хлюр!) Краси-воронок (Херс.) Фірокот (Бужинка в Ананьєвскім уїзді.)

Milvus regalis (Falco milvus L.) Gabelweihe. Розсохане (Д. має хвіст розсохатий). Ганя права (Д.)

Motacilla. Bachstelze. Трипо́бстик (Гриб.) Пліскава (Єсенів.) Чобанік (Бук.) Флістка (Розвадів.) Чабан, Чабанік (Херс.)

Motacilla alba L. Weisse Bachstelze. Ласичка (Остр. к. Брод.) Вліскалка (Зак.) Сірватка (Мил.) Сітка. Сітовка. Сіточка. Сітовочка (Радам.). Гайка (Киевщ.). Сусідка (Нехворощ коло Бердичева.)

Motacilla flava L. Gelbe Bachstelze. Пастушечка. (Зак.). Божий пастушок (Кол.)

Motacilla boarula L. (sulphurea Bechst.). Gebirgsbachstelze Пліска полонінска (Мик.)

Numenius arquatus L. Brachvogel, Keilhaken, Dorepelschnepfe. Кулюк (Зак.)

Numida meleagris L. Perlhuhn. Цісарька (Херс.) Пантάρка (Гал.)

Oriolus galbula L. Goldamsel. Філіга (Сян.). Їва (Крех.) (в Руді Магеровскій кажуть: „Ива кричит: ко-

билу ссав!“) Филігон (коло Пітрича). Филіога (коло Пітрича в Брод.). 'Єлень (Зак. р уг. єлені). Гівінь (Ожд.). Ивўла (Верхобуж). 'Ивова (Пчн.). 'Євник (Вдн.). Гівир (Чаниж). Гівило (Бл. gen. neutr.). Ивол (Киевц.). 'Ивола. 'Ивила (Киевц.). Вольга (Шиніжевичи в Радом.). Єволá (коло Каменця Подільського).

Otis tetrah L. Zwergtrappe. Стрєпет (Херс.) Стрєпєтка (Херс.). Стрєпєтєнь (Бужинка в Ананьєвск. уїзді). Перкоша (Покровка в Ананьєвскім уїзді. „Самець, як токує, кричить: перк! перк!“)

Pandion haliaetos L. (Aquila haliaetos) Flussfischadler. Скаба. Шкаба (Миньск. „великий арєл; рїбу лóвїт“; confes cum кобець, купець, ковпєць = falco subbuteo гл. Початки II. 10. V. 19.) Мартїн (Макалевичи в Киевц. Декотрі селяне називали також роди Larus „мартином“, а в Херсонщині, в селі Покровці, коло Ананьєва, узивали Numenius arquatus „Мартинчук“).

Parus caudatus L. Schwanzmeise. Білоголова. Білоголовка. (Ожд.) Коцофіст (Чаниж; місто котофіст — бо хвіст має довгий, наче у kota єрїв. кїт гл. Початки до ул. ном. II. 13.).

Parus pendulinus Gessn. Beutelmeise. Ремєза (Брод.) Рємен (Ков.) Ремезєх (Миньск.) Ремєзик (Радом.)

Pavo cristatus L. Gemeiner Pfau, Pagelune. Павўн (Ж.) Павўк (Миньск. Радом.)

Perdix cinerea Lath. Rebhuhn. Крїпка (Ж. plur. Крїпкї).

Perdix dactylisonans M. Wachtel. Підколóнник. Колóнник (Стр.)

Picus. Specht. Дзóмбал (Верхобуж. Дзóмбал шкалўбає в дєреві). 'Ятел. 'Ягїль (Чаниж коло Топорова и Ожидова. Киевц.) 'Ягель (Бл. Киевц.) Дзєбак (Риманів) Дóвбалó (Вєлб.) Дóлóбалó ('Вєлб.) Довбáч (Зак.) Клібїдєрево (Сєрафинці коло Кол.) Жонвá (Ж.)

Picus. Buntspecht. Жонвá писана. (Ж.) Дєтел (Ж.) Дзєбак теркáтий (Кол.)

Picus minor L. Kleiner Buntspecht. Сухлячóк (коло Каменця Подільського).

Parus coerules L. Blaumeise. Синючóк (Лях.)

Regulus flavicapillus Will. (cristatus Brehm) Gelbkórfiges Goldhánchen. Золотогóлвка. (К. Льв.) Золотокрїлець (к. Брод. назва неодвїтна). Сїчик (Радом.)

Saxicola. Steinschmátzer. Чїкайло (Д.). Чокнїтка (Євїрн.). Підкамінчик (Вдн.).

Saxicola rubetra Bechst. Braunkehlchen. Глиняник (Шол.). Щікор (Шол.). Млинок. Млинец (Бл.). Землянка. Земляночка (Радам. Гніздо має в землі. Молодих землею чути.).

Saxicola oenanthe Bechst. Steinpicker. Білогузец. Білодупец. (Сян. так називають впрочім и *S. rubetra*.)

Scolopax gallinula L. Moorschnepfe. Баранчик (к. Брод.).

Scolopax major L. Doppelschnepfe. Діплик. (Києвщ.) Бекасик (Києвщ.).

Scolopax rusticola L. Waldschnepfe. Словка. (Зак. в інших сторонах називають „слуквою“ *Numenius arquatus* гл. Поч. до ул. номенкл. II. 13.) — подібно в нім. *Doppelschnepfe* означає як по місцевостям то *Scolopax major* то *Numenius arquatus*). Шнепа (Євірн.). Солодка (Єблониця). Падалиця (в Конотопц.).

Sitta europaea L. Kleiber, Sprechmeise. Долобавка. (Крех.) Товкач (Ков.). Повзун (Бл. „Повзуном“ мож би назвати и *Certhia familiaris* L. Baumläufer). Ліпась (Києвщ. він глиною виліплює дупло, де мостить гніздо). Смовж. Смовжик (Радам.) Чмовж. Чмовжик (Пиніжєвичи коло Малина в Радам. губ. Києвск.).

Sterna. Seeschwalbe. Рибась. (Ж.) Білогрудик (Криве поле). Крїчка (Києвщ. „у вирей летить зімою“). Рибачок (Радам.).

Strix bubo L. Uhu. Пугак. (Мик.). Пугало (Чортк.).

Sturnus vulgaris L. Staar. Шпакос (Ожд. „Шпакос літає веретами“).

Sylvia. Grasmücke. Травінка. (Мик. Траванка plur. травянкї). Травянічка (Миньск.).

Sylvia fitis Bechst. Fitislaubvogel. Фічик (Крех.).

Sylvia (Salicaria) palustris Bechst. Sumpfrohrsänger и много інших з родини „*Salicaria*“. Верболозець (Брод.).

Sylvia rufa Lath. kleiner Weidenzeisig. Чинджир (plur. чинджирї). Чинджерушка (plur. чинджерушки — коло Каменця Подільського).

Sylvia (Ficedula) sibilatrix Bechst. Weidenzeisig. Вербляник (Зак.).

Tetrao bonasia L. Haselhuhn. Горобка (Радам.). Оробка (Макалєвичи в Києвщ.).

Tetrao tetrix L. Birkhahn. Дикий півень (Зак. він в місяци Марти „баламутить“). Ціцьвір (Зак.) Катєрвак (Д.) Тетєрвак (Катєрвак крїльми волочит по землі, від-

так дудніт и пёрхає — то до гори, то до долу, — и цоркотїт и шїпкає. — Звичайно кричит: цїв хїв!).

Totanus. Wasserläufer. Куліковець (Гриб.). Коловодічник (Євірн.). Коловодник (Ж.). Коловодік (Ж.).

Totanus calidris Bechst. Rothfüssiger Wasserläufer. Кóник (к. Льв.).

Tringa minuta Leisl. Zwergstrandläufer. Щїблик (Стр.).

Troglodytes parvulus L. Zaunkönig. Плóтник (Воля Добростанська коло Янова під Львовом). Крілик (Шол.). Чїчка (коло Чижикова). Пецушóк (Велб. Гриб. „гніздо викрутит, нїби в грубку“). Пецух (Борщ. пецух). Шнурóчок (Верхобуж). Дурїлюдок (к. Льв.). Дурилóдка (к. Льв.). Мїшка (Острівчик коло Ожд.). Заведїсвітóк (Новосїлка к. Льв.). Воловік (коло Битькова, в пов. Богородчанськїм). Корóльчик або Земліник (Дел.). Бурїнік (Шеп.). Волóве вічко (Серафинці). Волóве очкó (Киевц.). Тріщук. Тріщучóк (Ксс. Євір. Ж. буває по ломáх). Мишачий корóблик (Бук.). Дурилóдник (Вдн.). Калабóдничка (Киевц.). Курéник (Город.). Янчик (в Бувозів в Киевц.). Попáдик (Бужинка в Ананьевск. уїзді). Сáмчик (Дережня).

Turdus viscivorus L. Schnarre. Misteldrossel. Пєрkáч (Вдн.).

Urupa erops L. Wiedehopf. Тітко (Стл.). Удул (Ж.). Бубник (Ж. він бубкаєт: бу-бу!). Вонéчка (Ж.). Бубóкало (Вистр.). Тіток (Розвадов.). Вудвóдок (Борщ.)

Vanellus cristatus M. Kiebitz. Чáйбис (Брод.). Цяганка (Брод.). Тїгель (коло Ж.). Кéбис (Борщ. gep. кебиса). Кїбис (Борщ.). Турéцка птáха (Бл.) Пигіця (Заболотовці коло Жидачева). Пїголиця (Херс.).

Yunx torquilla L. Wendehals Мудрогóловець (Стр.). Крутигóлова (СВ.). Крутогóловік (Миньск.).

в) до номенклятури герпетолéгичнєї.

Anguis fragilis L. Blindschleiche. Пáданка (Сян.). Мідянка (Киевц.). Гладїш (Радом.) Веретїюничка (Радом.) Пáдальниця (коло Каменця Подільск.).

Bombinator igneus Mestr. Feuerunke. Кумкало (Стрч.)

Bufo. Kröte. Жидівська жáба (Гриб.). Черéпуха (Зак.). Корóпавка (Крс.). Корóставка (Д.). Ропухáне (Майдан.). Карáпавка (Мик. Дел.). Рацáвка (Вистр.). Шкарапáне або Карапáне (Д.). Погáна жáба. Погáнка (Розвадів).

Череп'я́на (Либ.). Земля́нка. Земля́ника (Киевщ.). Жа́ба земляна́ (Киевщ.). Желі́зна жа́ба (Херс.).

Nyla arborea L. Laubfrosch. Зелений́чка (Стр.). Кра́х-кавка (Д.). Зелёнка (Розвадів plur. зеленкі). Травя́нка (Киевщ. зелена мов трава). Скакалу́шка (Город.). Зелю́нка (Город.).

Lacerta. Eidechse. Ёщурка (Пчн. Ж.).

Pelias berus L. Kreuzotter. Гарчє́ (Д.). Фу́жела (Євирн.). Черва́к лихий або Га́дина (Дел.). Софі́я (Ж.). Gogá (Ж.). Га́лиця (Ж.). Га́люга (Ж.). До́вга (Ж.). Фіскавка (Криворівня). Гадю́к (gen. masc. коло Кут). Шипоті́нник. Шипоті́нниця (Укр.) Зми́я (Радом. мала зми́я = змию́лька).

Pelias cherssea L. Kupferschlange. Коза́чка (Мик.). Козу́лька (Радом.).

Pelias praester L. Höllennatter. Гарч (Євирн.).

Pseudopus serpentinus L. Merr. Scheltopusik. Жовто́брюх (Шокровка в Ананьєвск. уїзді).

Rana. Frosch. Ска́кавка або Жа́ба (Ксс.). Ско́ка. Скі́чка (Терн. Кол.). Радо́лка (к. Каменця Подільського). Скакелю́ха (Херс.). — *Lagva*. Kaulquarre. Пу́головатиця (Остр. Хотинь. Мик.). Аполоні́к (Миньск.).

Salamandra maculosa. Schinz. Gefleckter Salamander. Feuersalamander. 'Єщур (Ж.).

Triton. Wassermolch. 'Ящериця водяна́. (Город.)

г) до номенклятури ихтиолёгичнеї.

Abramis sapa Poll. Кляпе́ц (Миньск. plur. кляпці).

Acerina rossica. Cuv. Russ. Kaulbarsch. Но́сир (Киевщ.). Во́брик (Радом.).

Acerina vulgaris Cuv. (*Perca vulgaris* L.) Kaulbarsch. 'єрчик. 'єрши́к (Киевщ.).

Acipenser ruthenus Poll. Sterlet. Стє́рлик. (Миньск.)

Alburnus lucidus Heck. Laube. Гоні́на (Дмитре); гонитє́я верхом по воді). Блиску́нка (Остр.).

Cobitis barbatula L. Schmerle. Schmerling. Пі́чкур (Город.). Пе́кур (Макалевичи в Киевщ.).

Cobitis taenia L. Steinbeisser. Dorngrundel. Вара́тінниця (Сян.). Авдю́шка (Киевщ.). Авдо́точка (Миньск.). Круте́лка (Радом.). Петю́шка (Макалевичи в Киевщ.).

Esox lucius L. Hecht. Щупі́ль (к. Комарна). Щу́ка (Радом.). — *Grashecht*, молодá щу́чка = Жуля́вка. Жиля́вка. Жагля́вка (Рудня в Радом.).

Gasterosteus aculeatus Bl. Stichling. Сяник (в Дубровицях, в Сяніччині; буває в Золотій ріці).
Leuciscus idus L. (jeses) Giesen. Язіця (Вілка). Вяз (Києвщ.).
Leuciscus erythrophthalmus L. Rothauge. Красноперіца. Краснопірочка (Миньск.) Краснохвостка.
Leuciscus (Gardonus) rutilus L. Rothauge. Плетіця (Ж.).
Lota vulgaris Cur. (*Gadus lota* L.) Aalrutte. Налим (Радам.)
Rhodeus sericeus Pall. (*Cyprinus amarus* L.) Bitterling, Plätteln. Жеруха (Стл.) Пугавець (Остр.)
Salmo hucho. Huch. Головичь (Ж.) Головиця (Ж.)
Silurus glanis L. Wels. Сім (Розвадів над Дністром plur. сомій. Сомій бувають в Ністрі).

д) до номенклатури ентомологічної.

Anisoplia (fruticola) Getraide-Laubkäfer. Гречаник. (Стр.)
Anobium. Klopfkäfer. Шашель. Шашлик. (Києвщ.)
Acanthia lectularia. L. Bettwanze. Клап (Миньск. plur. Клапій ef. russ. Клонь).
Aromia moschata. L. Moschusbock. Табачник (Передміщане Львівські сушать того хруща, відтак розтирають и сиплють порошок до табаки для запаху.)
Blaps. Trauerkäfer. Смердячка (Сян.) Вонючка (Укр.)
Blatta orientalis L. (*Periplaneta orient.*) or. Küchenschabe. Клімер (Сян. sic! plur. Клімери). Шторган (Дел.) Курган (Ксс.) Торган (Д.) Гардан (Розвадів).
Blatta germanica L. deutsche Schabe. Прус (Пчп.) Прусак (Києвщ.)
Bombus. Hummel. Биндіок (Ж.) Биндіог (Ж.) Биндєк (Ж.)
Bombus terrestris F. Erdhummel. Жміль земляний (Бл.)
Calliphora vomitoria L. Brummer. Schmeissfliege. Бондарь (Херс.)
Cantharis vesicatoria L. Pflasterkäfer. Маївка (К. Ль.)
Cephalomyia ovis L. Schafbiesfliege. Рупніця (Допатин в Брод.)
Chrysops caecutiens L. Gemeine Blindbreme. Сліпá муха (Гал.) Сліщунка (Гал.) Слєпетень (Миньск.)

„сліпими овадами“ п „сліпими мухами“ зовуть теж
Anthomyia meteorica L.)

Coccinella septempunctata K. Marienkäfer. Параска, Парасуле (Криве Поле). Пётрик (Киевщ.) Сонице (Киевщ.) Сонечко (Киевщ.) Бедрик (Радам.) Татарка (Херс. діти приговорюють: Татарко, Татарко! я тебе заріжу!) Дудень (Херс. приговор.: Дудень, дудень коли полудень?) Чечір. Чечір (Покровка в Херс. приговор.: чечір! чечір! чи далеко вechір?)

Culex ripiens. Stechmücke. Кумар (Ж. plur. Кумарі). Кумлик (Ж. plur. Кумлики. „Кумликами“ зовуть теж и роди *Simulia*). Горбач (plur. Горбачі. В околици Бліха, в Бродщині зовуть комарі, *Stechmücken, culices* — горбачами, а муравлі, *Ameisen, formicas* „комарамми“. В декотрих селах Херсонщини и Киевщини зовуть муравлі (*formicas* — комачами — а комахи (*insecta*) кузявками.)

Doreadion holosericeum Küst. Musickkäfer. Дідунь (Зак. цéпає до пальця: скрип!)

Ephemera. Eintagsfliege. Мухаріця. Мухарічка (Ж.)

Eristalis tenax L. Zähle Schlammfliege. Гудимець. (Вузьня в Радам.)

Egusa. Raure. Усіль (Крс.) Усілка (Крс.) Усілница

(Крс.) Гусень (Киевщ.) Вусень (Миньск.) Осельня (Херс.)

Eurperia (egusa). Bärenspinnerraure. Паскудник (к. Льв. „коли коні его спасут, дістают „паскудника“. Вовк. (Стр.) Притрут (коло Д.) Підбій (Бл.) Підбійник (Борщ.) Медведіох (коло Д.) Медведик (Ж.) Вóлох (Вузьня в Радам.)

Forficula auricularia L. Ohrwurm. Щипалка (Зак.) Щипавка (к. Льв.) Щипак (Стр.) Щипец (Самб.) Корец (Ж.) Корчик (Ж.) Корек (Д. Дел.) Ухóверт (Киев.) Уховертка (Киев.) Баламўтка (Лях.)

Formica. Ameise. Мураха (Стр.) Комар (Бл.)

Formica herculanea L. Rossameise. Муравель ведмєжий. Ведмедчўк (Стр. також и *formica rufa*. Розказують, що медвідь розгрібши мурашковину ляже в ню; муравлі вилазять на него, а він залюбки „слухає“.) Мурашóк медвежий. (Євірн.)

Gastrus equi F. Pferdebremsfliege. Водонóе (Бл.) Муха спасовчана (Киевщ.)

Geocoris. Landwanze. Смердіох. Смердіоха. Бздюха. Бздюх. Бздюшка.

Gryllotalpa vulgaris Latr. Maulwurfsgrille. Дідик

(Велб.) Ведмедчук (Стр.) Бабин пѣсик (Зак.) Медведюх (коло Д. Так також и усильницю eurgeria!) Пермак (Майдан) Медведец (Ж.) Крулак (Ж. він туркотит або куркотит *confer cum lat. gryllus*). Кручок (Старе місто) Земляна сучка (Киевщ.) Вовчок (Киевщ.)

Gryllus. Grille. Свіршун (Зак.) Крекач (Ч. П.) Циркун (Миньск.)

Gyrinus. Taumelkäfer. Гонія (Ж.)

Hippobosca equina L. Pferdelausfliege. Песіча мұха (Мим.) Соба́ча муха (Укр.) Пѣся мұха (Кол.) Дубівка (коло Комарна, мабуть від того, що тверда, ликовата) Кінска мұха (Стр.) Коляк (Шол.) Підвостник (Брод.) Дріт (Зак. ген. дрога) Дроти́к (Зак.) Плоска́вка Ланч. *plur.* плоскавкі) Здрок (Миньск.) Песі́чка (Стрч.)

Insectum. Insekt. Кузі́вка (Киевщ.) Казю́ка (Радом.) Кү́зка (Херс.) Кү́зочка (Херс.)

Lampyris noctiluca L. Johanniswürmchen (а також и *Lampyris splendidula*) Сві́тяча Гедзу́ля (Сян. „Гедзулями називають много хрущів пр. жуків). Срі́бна муха (Стр.) Сві́тлу́шка (Стрч.) Влі́скавка (Чи́жків). Бли́щія (Борщ.) Мі́шачий о́гонь (Стр.) Сві́тлець (Брод.) Сві́тілька (коло Пі́трича; Мик.) Мі́шечий о́гник (К. Н.) Во́гник (Зарч.) Черва́чок блискучий (С.) Сві́тлячо́к (Киевщ.)

Locusta viridissima L. Laubheuschrecke. Гідні́чка (коло Малатина, за Яновом в окол. Львівській).

Lucanus cervus L. Hirschkäfer. Єди́оріг (Мил. — мов би з одностайного рога). Олінь. Олінець (Зарч. коло Дел.) Бо́жий буга́й (Серафінці). Рогачик (Радом.)

Melolontha vulgaris L. (larva) Engerling, Glimme. Рұ́на (Мил.) Лежух (Вілка к. Льв. „бо лежить в землі“) Бульбоїд (Стр.) Понур (Шол. ну́рит по під землею) Пандрак (Стрч.) Повх, Поух. [С. в інших сторонах повх = *Nuridaeus (Wühlmaus, Arvicola)*] Борозні́к (Бар.) Борозні́ок (Зак. „Як хрущів багато, то будуть врожаї на просо, як борознюків багато, але на барабоні“) Салі́ник або Салі́й (Врк.) Повх (Кн.-Д. „манди́бурку поїдає, буракі то що) Борозні́ник (Киевщ.) Борозні́ник (Васильків коло Києва) Салі́ник (Город.) Пó-борозню́к (Херс.)

Oestrus bovis L. (Hypoderma bovis) Rinderbremse. Війдзьавка (Ж. Небилів в Стр. так зовуть також Нір-

robosca equina) Бидзівка (Мик.) Дрік (Киевщ.) Гедзень (Херс.)

Papilio Schmetterling. Мотіль (Бл. plur. мотілі) Моталька (Либ.)

Perla. Uferfliege. Жировиця (Ж. „Жировицу на-мкне ся на ўдку и ловит пстругі“).

Phalaena. Nachtfalter. Оперіце (Старе місто) Відма (Город. „відьмами“ зовуть в Город. багато мотилів нічних и вечірних пр. *Macroglossa stellatarum* и др.)

Phryganea (larva) Köcherfliegenlarve (in aus Sandkörnern, Schilfstückchen, Conchylien u. s. w. zusammengesponnener Röhre lebend, sogenannter Hülsewurm) Кубрак (Вистр. Ж. „На кубракі ловлят пстругі“). Ошійток (Город. „на ошітки ловлят рибу“; die Röhre oder Hülse selbst: скалўбка).

Porphyrophora polonica L. (Coccus polonicus) Poln. Cochenille, Johannisblut. Чёрвецъ (Город. ген. чёрвцю).

Scarabaeus stercorarius L. (Geotrupes stercorarius) Rosskäfer. Кіньский хрущ (к. Льв.) Гівноріга (Мил.) Коніох (Татарів коло Комарна). Бунек (Стл. він бунит, як летит). Гноівка (Гриб.) Гноячка (Гриб.) Бриненка (Ч. П. plur. бриненкі; бо бринит). Гівнєнка (Шеп.) Ляйнєнка (Шеп.) Гужелій (Ж.) Гуджулаї чорний (Ж.) Гуджулеї чорний (Ж.) Гуджулея. Гуджўлка. Гуджулейка. Гуджулайка (Ж.) Кобплєк (Ж.) Гуджулеї кобилей (Ж.) Гадзуля. Гедзўля (Вистр.) Гівніга (Розвадов) Ковал (Старе місто) Бриндак (Либ.) Козачка (Рознів) Говніник (Киевщ.) Оленка (Киевщ.)

Sciara militaris. Heerwurmmücke (Larven) Полон або жиркі (С. nom. sing. жірка).

Tabanus. Viehbreme. Говад. (Бл.)

Tettix. Grashüpfer. Кобиліця. Кобилічка (Ж.) Скачок (Миньск.)

Vespa crabro C. Hornisse. Гершун (Бл. plur. Гершуні.).

е) до номенклятури декотрих инших звірят низших.

Anodonta cygnea L. Teichmuschel. Жабак (коло Комарна) Жўбернице (Розвадов). Жёбечі мисчєга (Стр.) Ящики жабячі (Остр.) Жеберіна (Стрч.)

Arion empiricorum. Fer. (Limax empir.) Grosse Wegschnecke. Грибак (Стр.) Слотавецъ (Стр. ість гриб;

як слота, вилізає) Масляк (Гал.) Слизяк (Радом.) Слизюк (Радом.)

Belemnites. Donnerkeil. Громовиця (Ж.) Чортів палець (Укр.) Громовий камінь (Стр.)

Cysticereus cellulosae R. Finne, Blasenschwanz, Wasserblase. Решетина (Крс. кажуть, як з решета давати корм безрозі, то дістане „решетину“.)

Helix. Schnirkelschneeke. Слимák або Пáвлик (Пчн.) Пáвлик (Києвщ.) Лáврик (Конотонщ. зрівняй: равлик).

Lithobius forficatus L. Brauner Steinkriecher. Мокриця (Крс.) Биндерево (Ж. sic!)

Lumbricus. Regenwurm. Хробák (к. Льв.) Хорбák або Червák (Ж.) Грабák. Рабák. Робák. Гробák. (Укр.) Хроб (Бл.)

Lycosa singoriensis. Покýлець (коло Пдл.)

Opiscus. Assel. Стóнга (коло Комарна plur. стóнги). Стóниг (Пчн.) Стонóга (к. Льв.)

Thomisus viaticus. Herumschweifende Krabbenspinne и кілька інших родів пауків з родин Силяка (Thomisus), Вовчуги (Lycosa) и Паутиняка (Therydium), котрі в осени на довгих нитках паутін ви воздусі літають (так зване бабске або бабине літо Weibersommer) Погóденка. Погóденик (Стр. лігає на погóду. — Як летіт погóденка, бабі надіют ся, що бóде літо тай ка́жут: маєм ще час колóпні терти!)

Unio (також Anodonta) Flussmuschel (und Teichmusschel) Карабулькí (Пчн. sing. Карабу́лька confer cum Коробка). Скра́жка (Києвщ. Миньск. plur. скра́жки) Скра́жка.

Spongilla fluviatilis. Blainv. Flussschwamm. Бада́га (Укр.) Надóшник (Конотонщ.)

Звірята тільки по имени мені звісні:

Ночни́ця (Макалеви́чи в Києвщ.) „звіро́к як миш; ви́дає мед пчолам.“

Го́тка (Херс.) „качка, плодить ся по скотах.“

Ива́нчик (Бужинка в Ананьєвск. уїзд.) рід птиці.

Носогри́з (Радом.) рід птиці.

Че́чит (Конотонщина) рід птиці.

Око́с (Конотонщина) рід птиці.

Фія́лка (Києвщ.) має бути мала птичка.

То́вт (на границі Угорек.) птах по описаню *Ruticilla tithys.*)

Сліме́нь (Миньск.) = „гадина як уру́бок, кїдаєт ся за чоловіком.“ „Уру́бок“ у Білорусців значить: поліно.

Жидо́к (Город.) рід риби.

Ца́рик (Пиніжевичи в Радомищині) риба; після описаня *Acerina.*

Синя́ва. Си́пявка. Си́пявочка (Пиніжевичи) рід риби.

Пища́лка (Под. губ.) по описаню *Cobitis taenia.*

Кра́су́лечки (Киевщ.) = „хруці жовтова́тенькі. Як жїто красу́етця, красу́лечка виліта на жито“.

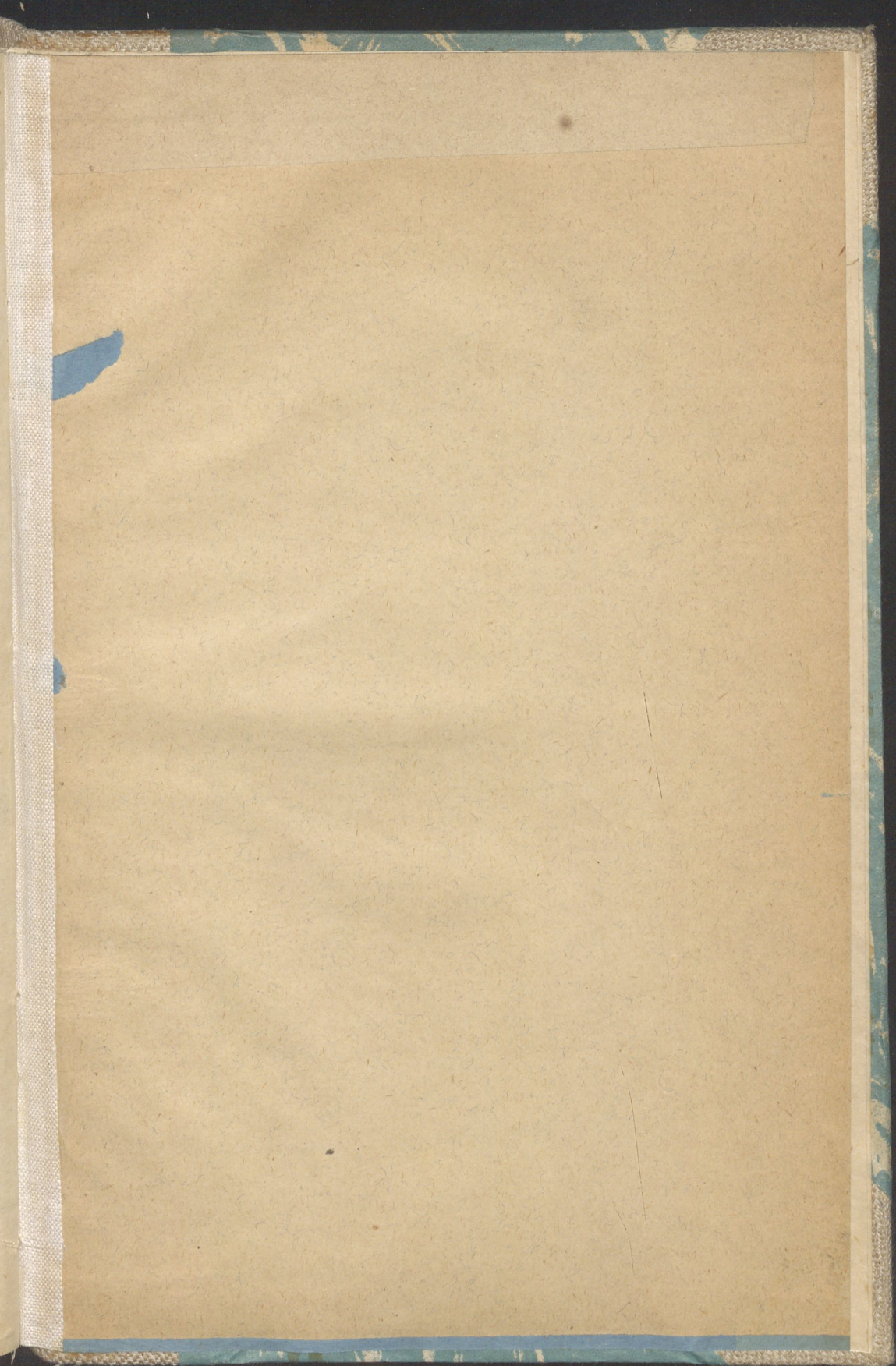
Горба́чка (Ков.) = блощи́ця лісова (cf. горба́ч = *Culex ripiens*, *Stechmücke*).

Мо́шка (Укр.) „дрібненька му́шечка та здо́рово куса.“ Деко́трі розказували мені, що „мо́шки“ тоє са́ме що и кома́рі (*Stechmücken*, *Stechschnacken*.)

Жи́тні́вка або Жи́тник (Мик.) рід комах (*insectum*).

ет

НАУКИ ДУХОВНІІ

на случайніи Торжества.

Написавъ Назарій Сабатовичъ.

Львівъ. 1870. Ціна 1 р. 50 цент.

ПОЧАТКИ

до уложення

номенкляшури и терминологіи природописної народіи.

Написавъ Іванъ Верхратський.

Випускъ III. — Ціна 20 цент.

На складі у М. Димета можъ такожъ дістати :

Початки до уложення номенкляшури и терминологіи природописної, народіи. Випуски II. и IV. по 20 цент.

Святе письмо.	Евангелія по	Св. Матееві	20	цент.
"	"	"	"	Св. Маркові 20 цент.
"	"	"	"	Св. Луці 20 цент.
"	"	"	"	Св. Іоанові 20 цент.

МОЛИТОВНИКЪ ДЛЯ РУСЬКОГО НАРОДУ.

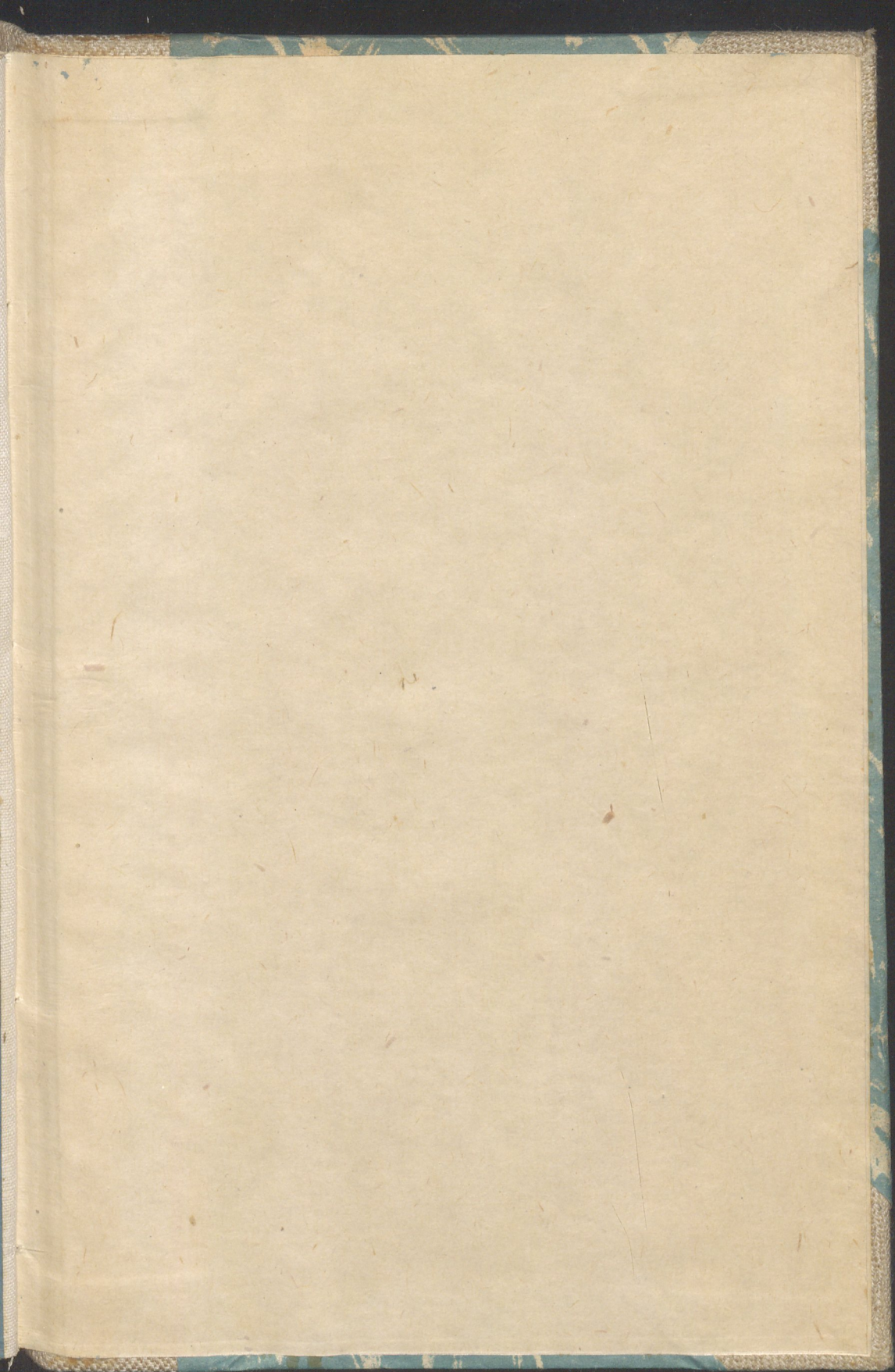
ДРУГЕ ПОВІЛЬШЕНЕ ВИДАННЄ.

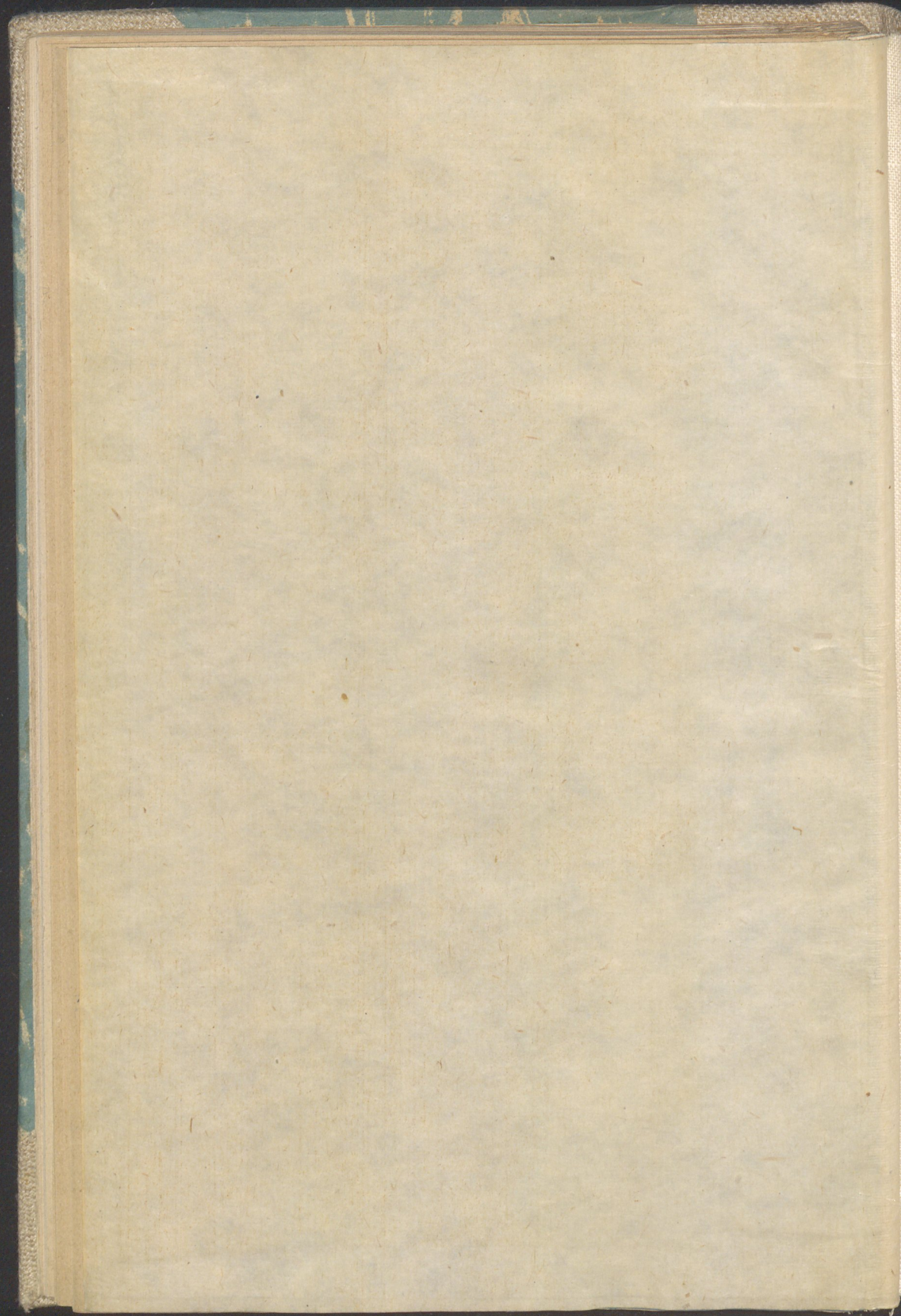
Стоить 40 цент.

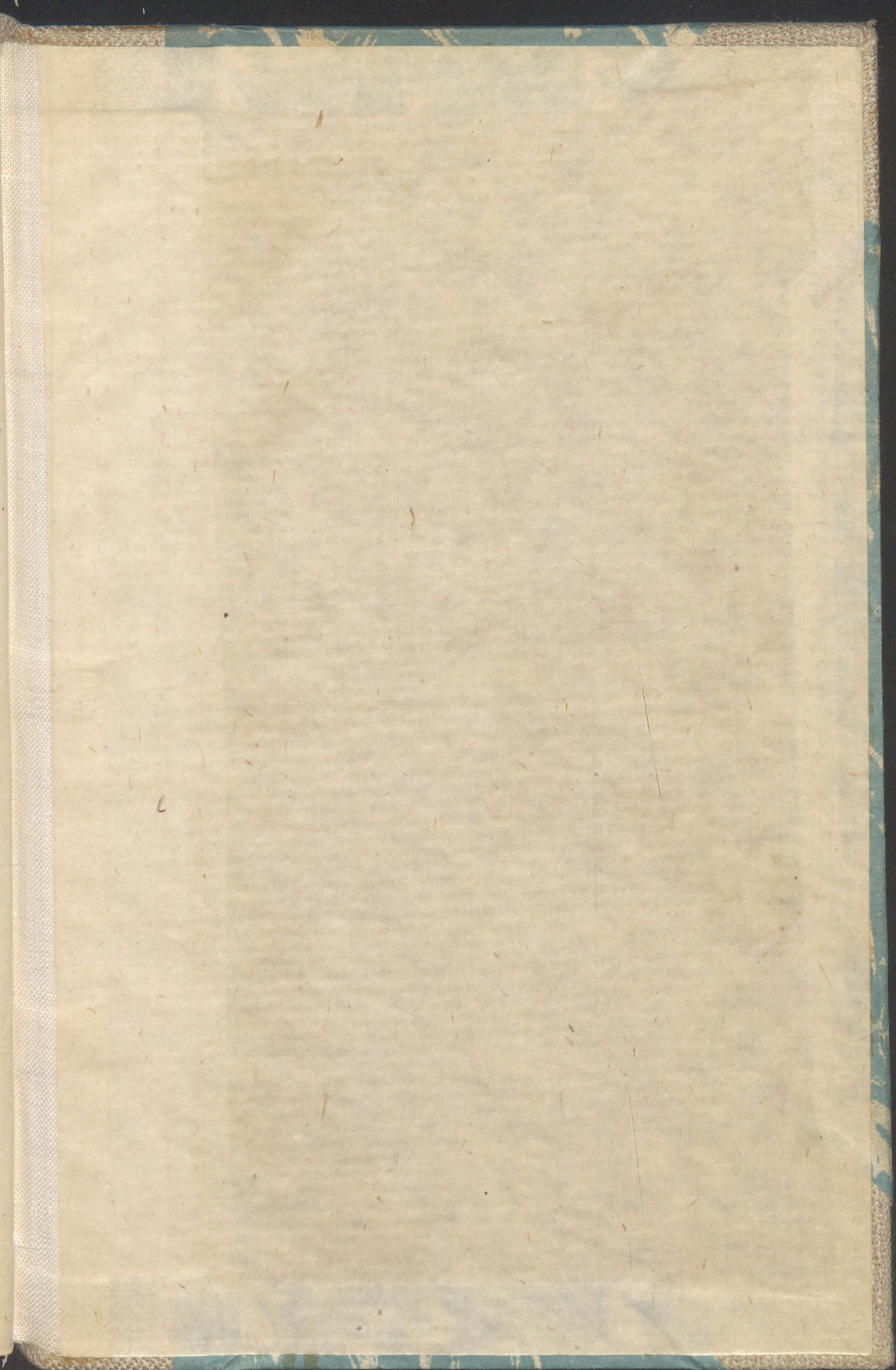
На красніиъ веліновіиъ папері 60 цент.

Примірникъ оправлений (після якости)

70 цент. 1 р. и 1 р. 60 цент.

483754

w. 4-6